

Työelämäosaamisen osatekijät

osaamistarpeiden ja kompetenssin kartoittaminen (case ympäristöosaaminen)

Mitä on osaaminen?

Mitä on työelämäosaaminen?

- Suoritusprosessien kautta tarkasteltuna
- Kehittimisprosessien kautta tarkasteltuna

Miten työelämäosaaminen otetaan haltuun?

Työvälineenä C&Q-menetelmä:

- Osaamistarpeiden kartoitus
- Kompetenssin kartoitus eli ammattitaidon mittaaminen
- Kvalifikaatioiden dynaaminen luokitusjärjestelmä

Ympäristöosaamisen huomioiminen eri kvalifikaatiokategorioiden näkökulmista

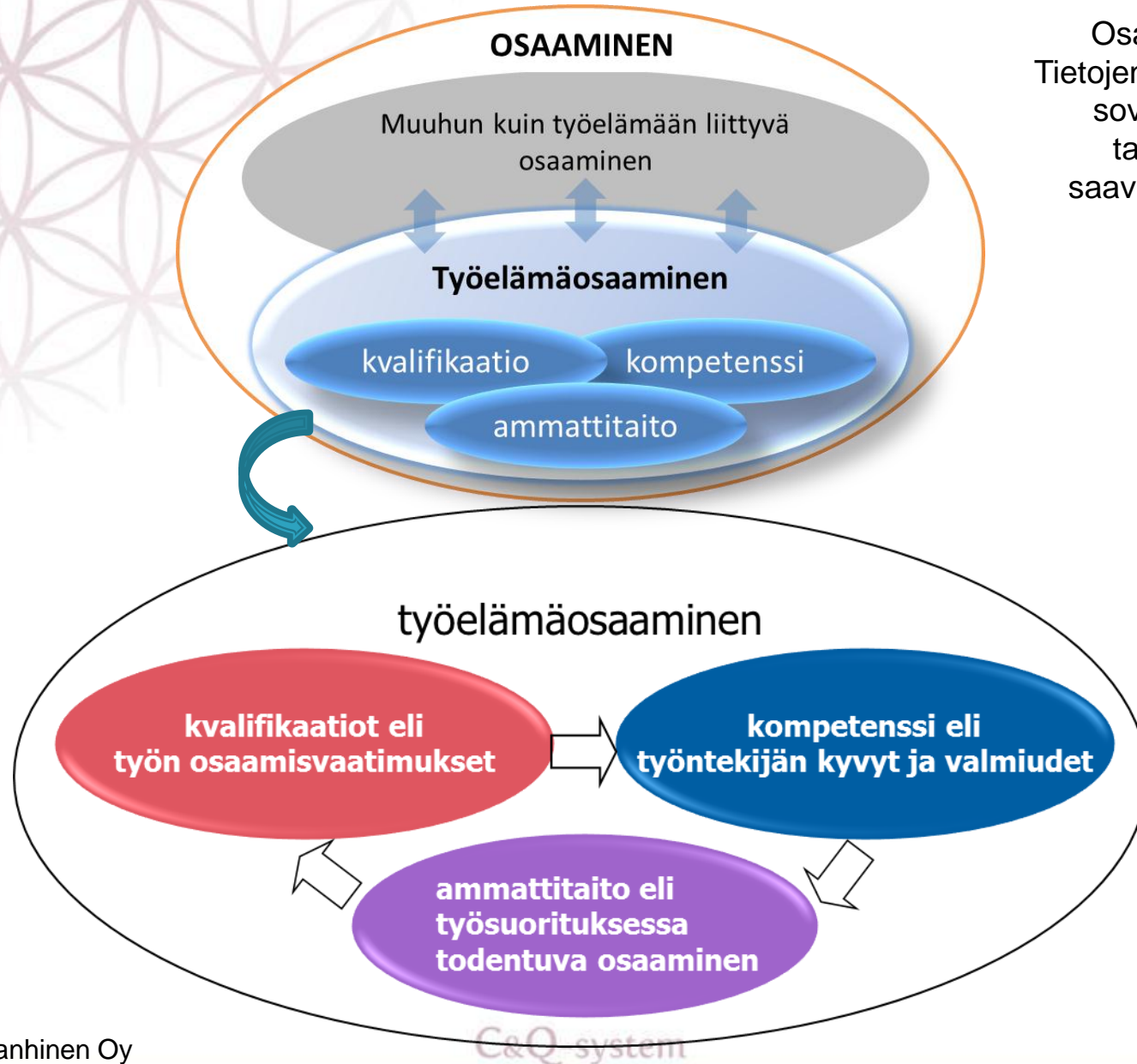
Systemaattinen tarkastelutapa:

- Ympäristöosaamisen jäsentämiseksi
- Ympäristöosaamisen kehittämiseksi

Osaamisen johtamista CQ -menetelmällä

Osaaminen ja työelämäosaaminen

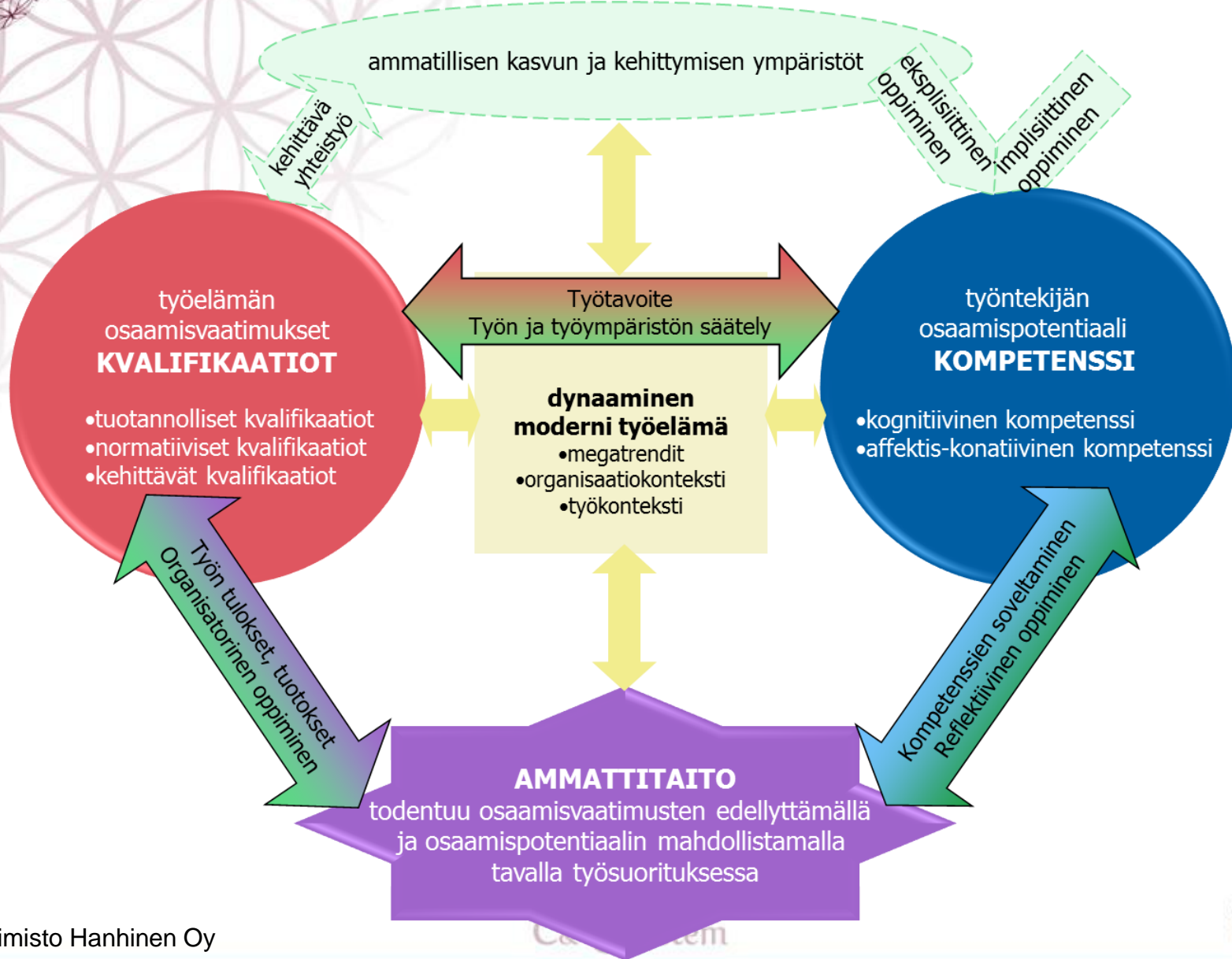
Osaaminen=
Tietojen onnistunutta
soveltamista
tavoitteen
saavuttamiseksi

Dynaaminen työelämäosaamisen kenttä

(Työelämäosaaminen – kvalifikaatioiden luokitusjärjestelmän konstruointi. T. Hanhinen 2010.)

Osaamisen johtamista C&Q-menetelmällä

Connecting
**Competence
& Qualifications**

ORGANISAATIOIDEN OSAAMISEN HALLINNAN TYÖKALU

**YHDISTÄÄ HENKILÖSTÖN OSAAMISPOTENTIAALIN
JA YRITYSTEN OSAAMISTARPEET**

NYKYINEN OSAAMINEN - TULEVAISUUDEN TARPEET

C&Q-system

C&Q-menetelmä

Oppilaitosreferenssejä

OPETUSHALLITUS

KAM

KALAJOKILAAKSON KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ

samk

Satakunnan ammattikorkeakoulu

Metropolia

Kymenlaakson
ammattikorkeakoulu

University of Applied Sciences

edupoli
www.edupoli.fi

AMMATTIOPISTO
LAPPIA
Omaa luokkaansa

KSAO
KOUVOLAN SEUDUN AMMATTIOPISTO

Etelä-Karjalan
koulutuskuntayhtymä

ETELÄ-KYMENLAAKSON
AMMATTIOPISTO

Etelä-Savon
ammattiopisto

Ylä-Savon
ammattiopisto

KAINUUN
AMMATTIOPISTO

CENTRIA
TUTKIMUS JA KEHITYS
FOUVEIKKA

sami

Savonlinnan ammatti- ja
aikuisopisto

OAKK
OULUN AIKUISKOULUTUSKESKUS

SAVON AMMATTI-
JA AIKUISOPISTO

pkky.fi

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
ÅBO YRKESHÖGSKOLA

ODL

varia

Vantaan ammattiopisto

Itä-Lapin
ammattiopisto

LAPIN AMMATTIOPISTO

C&Q-menetelmä

C&Q-profession : ammattiryhmäkohtaiset osaamistarvekartoitukset

→ selvittää organisaatioiden osaamistarpeet

C&Q-person : henkilötason osaamiskartoitukset

→ selvittää henkilöstön ammattitaidon tasot

***C&Q-järjestelmissä on valmiina laaja jatkuvasti päivitettävä
kvalifikaatioiden luokitusjärjestelmä,
jonka avulla organisaatioiden osaamistarpeet ja
ammattilaisten osaamispotentiaali määritellään.***

C&Q-menetelmä

Kehittäjäorganisaatio ja sen yhteistyöorganisaatiot

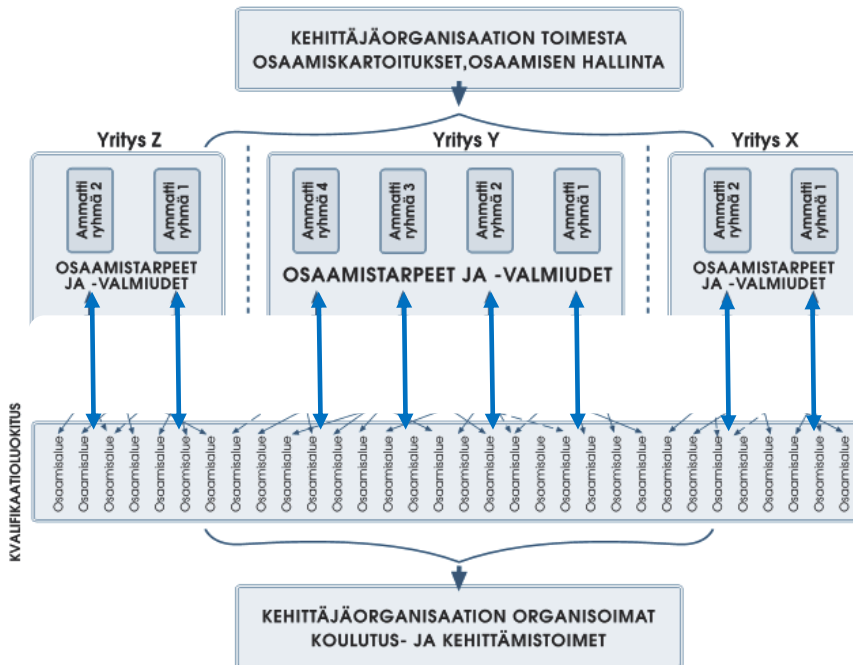
Kehittäjäorganisaatio voi ylläpitää tietoja laajojen organisaatioverkostojen osaamisesta

- henkilöittäin,
- ammattiryhmittäin,
- yritysittäin,
- yritysryhmittäin tai
- toimialoittain.

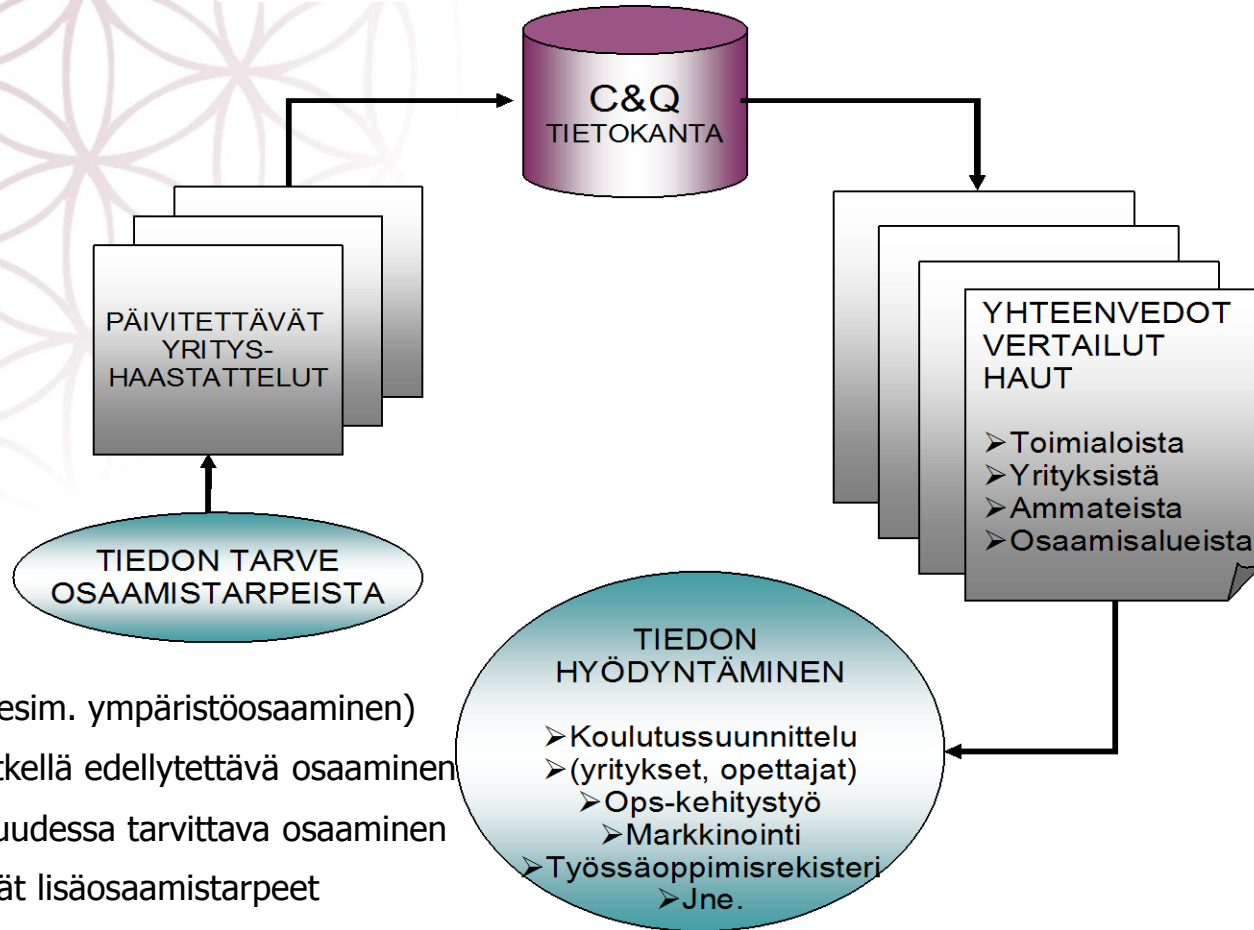
Järjestelmän avulla on helppo hakea, koota tai vertailla eri organisaatioiden ja ammattilaisten osaamisia tai lisäosaamistarpeita.

Tämän tiedon pohjalta voidaan suunnitella ja toteuttaa monenlaisia valtakunnallisia, alueellisia, alakohtaisia, organisaatiokohtaisia tai henkilökohtaisia koulutus- ja kehittämistoimenpiteitä.

Osaamista koskevaan keskusteluun muodostuu C&Q:n ja sen kvalifikaatioluokituksen ansiosta yhteinen kieli.

Osaamistarpeiden kartoittaminen

KYSYMYKSET:

(näkökulmana esim. ympäristöosaaminen)

1. Tällä hetkellä edellytettävä osaaminen
2. Tulevaisuudessa tarvittava osaaminen
3. Välittömät lisäosaamistarpeet
4. Rekryointitarve
5. Tutkintoon johtavan koulutuksen tarve
6. Alihankinta- ja tilapäistyövoiman tarve
7. Työharjoittelijoilta edellytettävä osaaminen
8. Vastavalmistuneiden osaamispuutteet

Ammattitaidon mittaaminen

Organisaatiolle laaditaan ammattiryhmäkohtaiset vastauspohjat, jotka sisältävät kvaifikaatiot (= tarvittavat osaamisalueet) ja niiden merkitystasot.

Yritys X	
Ammattiryhmä 1	merkitys (5-1)
- kvaifikaatio	5
- kvaifikaatio	5
- kvaifikaatio	4
- kvaifikaatio	3
Ammattiryhmä 2	
Ammattiryhmä 3	
Ammattiryhmä 4	
Ammattiryhmä 5	

Henkilöiden osaaminen kartoitetaan joko sähköisesti tai lomakkeilla

(Ammattiryhmä 1) Maija Meikäläisen itsearvio	Esimiehen arvio	3. ja/tai 4. tahon arvio	Osaamisen taso (k.a.)	Kuuluanalyysi (taso-merkitys)	Työntekijän tavoitetaso
Ympäristöosaaminen 4	5	4	4,33	-0,67	5
- Kvaifikaatio x 3	4	4	3,67	-1,33	4
- Kvaifikaatio y 4	3	4	3,67	-0,33	4
- Kvaifikaatio z 5	5	5	5,00	+2,00	4

Lisätty osaamisalue ä
Lisätty osaamisalue ä
Lisätty osaamisalue ö

- o Esimies tai organisaation johto arvioi organisaation ammattiryhmien osaamisalueiden strategiset merkitystasot.
- o Työntekijä ja esimies (mahdollisesti myös kollegat) arvioivat työntekijän osaamisalueiden nykyiset tasot.
- o Esimiesten osaamisen arviointiin voivat osallistua niin haluttaessa myös alaiset.
- o Henkilön eri osaamisalueille osaamistasoiksi eri arvioinneissa annettujen lukuarvojen keskiarvon.
- o Järjestelmä laskee osaamisalueiden merkitysten ja tasojen väliset kuilut henkilöittäin ja henkilöryhmittäin.
- o Lopuksi kehityskeskustelussa sovitaan henkilökohtaiset tavoitetasot ja mahdolliset toimenpiteet.

Esimerkkejä C&Q-person raporteista

Henkilökohtainen kuiluanalyysi

Kvalifikaatio	Taso	Työntekijä	Lisä-tiedot	Esimies	Lisä-tiedot	Merkitys	Kuilu
AE0 Laatuvaraus, työn laadunhallinta, laatuajattelu	(4,2)3,0	4		2		5 Erittäin merkittävä	-2
AI4 Työergonomian hallinta (työasennot, viihtyisyys, ym.)	(3,3)3,0	3		3		5 Erittäin merkittävä	-2
GC4 Työperäisen stressin, paineen sietokyky,	(3,3)3,0	3		3		5 Erittäin merkittävä	-2
CF012b Terveystuottoa koskevan lainsäädännön tuntemus	(3,1)2,0	3		1		3 Jonkin verran merkittävä	-1
GD511a Ongelmanratkaisuhalu	(4,4)4,0	4		4		5 Erittäin merkittävä	-1
GH21 Tulostuotto, tuottava, tavoitteellinen	(4,2)3,0	4		2		4 Merkittävä	-1
GC0 Muutoksen sietokyky, muutostuotto	(4,1)2,5	4		1		3 Jonkin verran merkittävä	-0,5
FB05 Me-henkisyys, yhteistyöhalukkuus	(5,3)4,0	5		3		3 Jonkin verran merkittävä	1

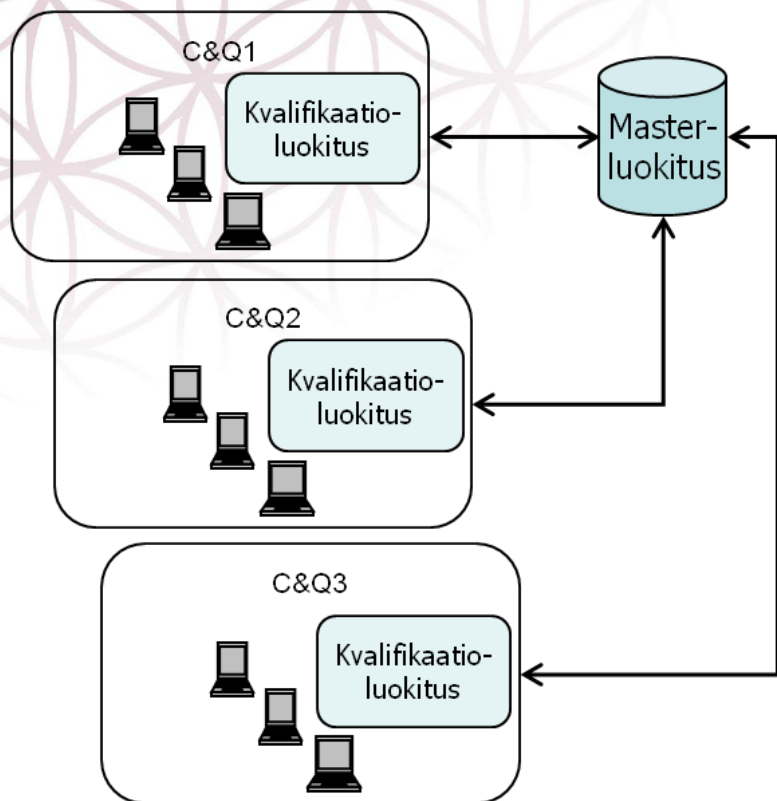
5= Erittäin hyvä,4=Hyvä,3=Kohtalainen,2=Tyydyttävä,1=Heikko,-1=X Ei osaa sanoa,-2=Z Osaamiseen ei tarvetta,-3=Y Osaaminen poistuvaa

Yritysryhmä-, yritys-, tiimi- tai organisaatiokohtainen kuiluanalyysi

Koodi	Kvalifikaatio	Henkilöt		Yksiköt		Taso	Merkitys	Kuilu
		Määrä	%	Määrä	%			
AI4	Työergonomian hallinta (työasennot, viihtyisyys, ym.)	54	100,0	2	100,0	3.0	5.0	-2.0
FH0	Sitoutunut suhtautumien omaan työtehtävään ja työyhteisöön	54	100,0	2	100,0	2.9	5.0	-2.1
GC4	Työperäisen stressin, paineen sietokyky, työssä jaksaminen	14	100,0	1	100,0	2.6	4.0	-1.4
GD511a	Ongelmanratkaisuhalu	14	100,0	1	100,0	3.6	4.0	-0.4
AE0	Laatuvaraus, työn laadunhallinta, laatuajattelu, -tietoisuus	54	100,0	2	100,0	3.8	5.0	-1.2

Osaamisen määrittelyn perustana dynaaminen kvalifikaatioiden luokitusjärjestelmä

- Kvalifikaatiolla koodi, joka mahdollistaa osaamisen tilastollisen käsittelyn ja ryhmittelyn/yhdistelyn eri tasoille
- Kvalifikaatioita järjestelmässä yli 10 000 kappaletta
- Kvalifikaatiot järjestetty 9 pääkategoriaan tarkimmillaan 6 hierarkiatasolle
- Kvalifikaatiot kerätty >1 000 osaamiskartoituksen yhteydessä
- Perustuu avoimen kehittäjäyhteisön hyödyntämiseen:
 - Yhden käyttäjän lisättyä luokituksen uuden kvalifikaation, se on koko käyttäjäverkoston käytössä.
- Yhteisö kehittää ja uudistaa luokitusjärjestelmää toisiaan täydentävien asiantuntijoiden yhteisöllisenä toimintana
- Master tarkistaa/hyväksyy/muokkaa kvalifikaatiot
- Myöhemmin saatavilla eri kielivaihtoehtoina

TYÖELÄMÄOSAAMISEN HALTUUNOTTO KVALIFIKAATIOIDEN PÄÄKATEGORIAT

A Toimialariippumattomat tuotannon yleistiedot ja taidot

- Ympäristöosaaminen, Tietotekniikkaan liittyvä yleinen osaaminen, Laatuosaaminen ym.
- 12 pääluokkaa
- yli 300 kvalifikaatiota

B Tuotteiden tuotanto-osaaminen

- Elintarviketeollisuus, Metalliteollisuus, Puutuoteteollisuus ym.
- 13 pääluokkaa
- yli 3 500 kvalifikaatiota

C Palvelujen tuotanto-osaaminen

- Terveys- ja sosiaalialat, Liike-elämän palvelut, Kaupan ala, ym.
- 18 pääluokkaa
- yli 3 500 kvalifikaatiota

D Liiketoimintaosaaminen

- Liiketoiminnan johtaminen, Henkilöstöhallinto, Talous ym.
- 9 pääluokkaa
- yli 200 kvalifikaatiota

B- ja C-kategoriat

Substanssiosaamisen luokittelu:

0 Tuotanto- tai palveluprosessin tuntemus

1 Alaan liittyvä tietous

2 Alan materiaalituntemus

3 Alan koneiden ja laitteiden tuntemus

4 Alan perustekniikat

5 Alan erikoisosaaminen

E Asiakkuuden, asiakassuhteiden hallinta

- Asiakasyhteistyö, Markkinointi ja mainonta, Myynti ym.
- 5 pääluokkaa
- yli 100 kvalifikaatiota

F Työyhteisöosaaminen

- Johtamistaidot, Työyhteisön yhteistyötaidot, Organisaation tuntemus ym.
- 6 pääluokkaa
- lähes 100 kvalifikaatiota

G Henkilökohtaiset ominaisuudet ja asenteet

- Motivaation liittyvät kvalifikaatiot, Oppimistaidot, Persoonalliset ominaisuudet ym.
- 8 pääluokkaa
- lähes 200 kvalifikaatiota

H Tutkimus- ja kehitysosaaminen

- Tuotekehitys- ja suunnittelu, Innovatiivisuus, Tutkimusosaaminen ym.
- 6 pääluokkaa
- Noin 50 kvalifikaatiota

+ Ammatilliset taustatekijät, tutkinnot

Ympäristöosaamisen jäsentäminen

A Toimialariippumattomat tuotannon yleistiedot ja taidot

AF Ympäristöasioiden tuntemus, ympäristönsuojeluun liittyvä osaaminen

AF0 Ympäristövaikutusten tuntemus ja arviointi

AF01 Ympäristövaikutusten tuntemus ja arviointi

AF1 Ympäristölaadun hallinta, ympäristön laatu järjestelmien tuntemus

AF10 Ympäristöjärjestelmän mukainen toiminta

AF2 Ympäristöä vahingoittamaton toiminta, ympäristömyönteisten toimintatapojen hallinta

AF20 Jätteiden käsittelyosaaminen, lajittelu ja hävitys ohjeiden mukaisesti, jätehuolto

AF21 Jätteiden uudelleen käyttö, kierrätysosaaminen

AF22 Ongelmajätteiden tunnistaminen, lajittelun ja käsittelyn hallinta

AF23 Kierrätykseen ja ongelmajätteisiin liittyvien periaatteiden ja merkintöjen tuntemus

AF24 Ympäristöpäästöjen valvontaosaaminen

AF25 Meluntorjuntaan liittyvä osaaminen

AF3 Ympäristöjohtaminen

AF30 Ympäristöpolitiikan tuntemus

AF31 Ympäristöohjelmien ja -strategioiden hallinta

AF32 Ympäristöohjelman laatiminen ja soveltaminen

AF33 Ympäristöasioiden hallinta, isot laitokset

AF34 Kansainväliset ympäristöasioiden tuntemus

AF4 Ympäristönsuojeluun liittyvien lakien ja sopimusten sisällön tuntemus

AF40 Ympäristölainsäädännön käytännön soveltaminen

AF41 Ympäristönsuojeluvastuun hallinta

AF42 Ympäristölain tuntemus

AF5 Ympäristömyönteinen, ekologinen ajattelu

AF50 Bionominen, luonnonmukainen ajattelu

AF6 Kestävään kehitykseen tähtäävään toimintaan sekä ekologiaan liittyvä tietous

AF60 Kestävän kehityksen elinkaariajattelu (raaka-aineesta loppusijoitukseen)

AF7 Ympäristöterveysriskien tuntemus

AF8 Oman työympäristön ympäristöasioista huolehtiminen

Ammattilaisen ympäristöosaamisen kehittäminen

Ympäristöosaamisen huomioiminen eri kvalifikaatiokategorioiden näkökulmista

Esim. valmennusaineistojen suunnittelu / osaamisen mittaaminen

B Tuotteiden tuotanto-osaaminen

C Palvelujen tuotanto-osaaminen

Ympäristöasioiden, -vaikutusten huomioiminen:

- tuotanto- tai palveluprosessissa
- alan materiaalitekniikassa,
- koneiden ja laitteiden käytössä, ym.

D Liiketoimintaosaaminen

Ympäristöasioiden, -vaikutusten huomioiminen:

- liiketoiminnan johtamisessa
- kansainvälisessä toimintaympäristössä
- talousosaamisessa
- hankintatoimessa
- logistiikkaosaamisessa
- verkosto-osaamisessa, ym.

E Asiakkuuden, asiakassuhteiden hallinta

Ympäristöasioiden, -vaikutusten huomioiminen:

- yleisessä asiakasyhteistyössä
- markkinoinnissa ja mainonnassa
- myyntitoiminnassa

F Työyhteisöosaaminen

Ympäristöasioiden, -vaikutusten huomioiminen

- henkilöstön johtamisosaamisessa
- työyhteisön yhteistyöosaamisessa
- organisaation tuntemukseen liittyvässä osaamisessa

I Tutkimus- ja kehitysosaaminen

Ympäristöasioiden, -vaikutusten huomioiminen:

- tuotekehitys- ja suunnitteluosaaminen
- työorganisaatioiden kehittäminen
- Innovaatiotoiminta

G Henkilökohtaisten ominaisuudet ja asenteet

Ympäristöasioiden kehittämisessä huomioitava:

- motivaatiotekijät
- kehittyminen- ja oppimisvalmiudet
- sopeutumiskyky ja joustavuus
- myötäsnyntyiset, persoonalliset ominaisuudet
- Tehokkaat työskentelytavat
- fyysiset ja henkiset valmiudet

Osaamisen johtamista C&Q-menetelmällä

C&Q-system

Kiitos mielenkiinnostanne!

Taina Hanhinen
www.taitotoimisto.fi
email: taina@taitotoimisto.fi
p. 044 5383 600

